

2014

**Biblioteca
Județeană
„Octavian
Goga”
Cluj**

Strategia de Dezvoltare a Sistemului de Biblioteci Publice din Județul Cluj

2015 - 2020

Strategia de dezvoltare a Sistemului de Biblioteci publice din județul Cluj este produsul consultărilor inițiate de Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj, în decembrie 2013, cu instituțiile și organizațiile beneficiare ale serviciilor bibliotecilor publice din județ.

La realizarea acestei strategii au contribuit:

Adriana Andrei, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj
Cosmin Angheloni, IREX - coordonator training
Cristina Maria Baciu, Biblioteca Județeană „George Barițiu” Brașov
Daniela Banaurt, Biblioteca Județeană „George Barițiu” Brașov
Ioana Bindea, Radio Cluj
Silviu Borș, Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu
Roxana Bortos, Biblioteca Județeană „Ovid Densusanu” Hunedoara
Ioana Both, Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
Aurelia Câmpean, Asociația Learn&Vision
Tatiana Costiuc, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”
Claudiu Coșier, Agenția Regională de Dezvoltare Nord-Vest
Victor Cubleşan, Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Cluj
Maria Deac, Biblioteca Comunală Jucu
Georgeta Dodu, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”
Simona Floruțău, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”
Andreea Hopârtean, Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
Paula Horotan, Biblioteca Județeană Satu Mare
Mihaiela Ilea, TVR Cluj
Luminița Ispas, Biblioteca Comunală Cămărașu
Maria-Marinela Istici, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj
Lacrima Camelia Istrăuan, Biblioteca Județeană Satu Mare
Laszlo Alexandru, Colegiul Național „George Barițiu”
Anamaria Lupan, Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
Victor Constantin Măruțoiu, scriitor, coordonator al cenaclului „Traian Brad” al bibliotecii
Iancu Marcel Mocean, Primăria Cămărașu
Floarea Elena Moșoiu, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”
Adriana Pătăcean, Biblioteca Comunală Săndulești
Ovidiu Pecican, Facultatea de Studii Europene, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
Irina Petraș, Uniunea Scriitorilor-Filiala Cluj
Anca Petriuc, Colegiul Tehnic Energetic
Florica Pop, Biblioteca Județeană „I. S. Bădescu” Sălaj
Lăcrămioara Pop, Biblioteca Comunală Frata
Sorin Pop, consultant IREX
Ioan Pop-Curșeu, Facultatea de Teatru și Televiziune, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
Ștefana Pop-Curșeu, Teatrul Național „Lucian Blaga”
Tudor Sălăgean, Muzeul Etnografic al Transilvaniei
Monica Sărăcuț, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”
Anca Socolovschi, consultant IREX
Sorina Stanca, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”
Călin Stegorean, Muzeul de Artă Cluj-Napoca
Vákár István Valentin, Consiliul Județean Cluj
Natalia Maria Vermeșan, Word Vision România

Cuprins

1. Contextul organizării și aplicării procesului de planificare strategică a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj (SBPCJ).....	4
2. Metodologia aplicării procesului de planificare strategică	6
3. Situația existentă - analiza mediului intern	7
4. Situația existentă - analiza mediului extern	18
4.1. Analiza potențialului de dezvoltare a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj ca instrument de susținere a dezvoltării durabile locale și județene	18
4.2. Oportunități și pericole care pot afecta dezvoltarea sistemului de biblioteci publice a județului Cluj.....	21
4.3. Centralizarea concluziilor analizei situației existente (Analiza SWOT).....	22
5. Definirea și proiectarea elementelor de planificare strategică (pentru perioada 2015-2020).....	24
5.1. Misiunea sistemului de biblioteci publice din județul Cluj.....	24
5.2. Un sistem de referință pentru viziunea sistemului de biblioteci publice din județul Cluj.....	24
5.3. Viziunea sistemului de biblioteci publice din județul Cluj	29
5.4. Obiectivele strategice ale dezvoltării sistemului de biblioteci publice din județul Cluj	29
5.5. Obiectivele specifice și măsurile de intervenție ale dezvoltării sistemului de biblioteci publice din județul Cluj	29
6. Aranjamente instituționale pentru implementarea strategiei sistemului de biblioteci publice din județul Cluj.....	33
7. Monitorizarea și evaluarea implementării strategiei sistemului de biblioteci publice din județul Cluj.....	34
8. Concluzii ale procesului participativ de planificare.....	35

1. Contextul organizării și aplicării procesului de planificare strategică a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj (SBPCJ)

Obiective și direcții de dezvoltare a bibliotecilor publice în diverse strategii

În întreaga lume planificarea strategică, pe termene medii și lungi, devine o prioritate pentru dezvoltare. La nivel european, Strategia Europa 2020 prevede 5 obiective principale și 3 direcții de dezvoltare pentru următorii 10 ani, identificate în scopul micșorării efectelor crizei economice:

Obiectivele principale:

- 75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă;
- 3% din PIB-ul UE ar trebui investit în cercetare-dezvoltare (C-D);
- obiectivele „20/20/20” în materie de climă/energie ar trebui îndeplinite (inclusiv o reducere a emisiilor majorată la 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens);
- rata abandonului școlar timpuriu ar trebui redusă sub nivelul de 10% și cel puțin 40% din generația tânără ar trebui să aibă studii superioare;
- numărul persoanelor amenințate de sărăcie ar trebui redus cu 20 de milioane.

Linii de dezvoltare:

- creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Parte a acestor linii de dezvoltare, dezvoltarea culturală a Europei este reglementată prin Agenda Europeană (Anexa 2) și Planul de lucru pentru Cultură, documente ce dau atât liniile, cât și programele de finanțare care susțin proiecte dedicate dezvoltării sectorului cultural.

Acordul de Parteneriat al României cu Uniunea Europeană (aprobat de Comisia UE în luna august 2014) (Anexa 3) menționează sectorul cultural accidental, în descrierea unor linii și obiective ale altor domenii:

În descrierea provocărilor în materie de competitivitate și dezvoltare locală:

„Investițiile în activitățile culturale și turistice, inclusiv restaurarea clădirilor de patrimoniu și a monumentelor, pot fi susținute în cazul în care contribuie la dezvoltarea locală și sunt identificate ca o prioritate în cadrul Planului de Dezvoltare Regională relevant, justificate pe baza impactului economic potențial și în conformitate cu Strategia pentru Cultură și Patrimoniu 2014-2020”.

În descrierea principalelor nevoi de dezvoltare ale domeniului:

„Protejarea, conservarea, reabilitarea și exploatarea atentă a patrimoniului cultural și a bunurilor naturale ale României, inclusiv a peisajelor, a terenurilor agricole, a pădurilor, a apelor interioare și de coastă, a zonelor protejate și a biodiversității”.

Proces susținut de programul:

4

În Prioritățile propuse pentru finanțare:

(1) în cadrul Obiectivului tematic nr. 3 - Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii:

- restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural, inclusiv valorificarea potențialului local specific turismului, reabilitarea zonelor istorice (urbane), valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, măsuri pentru mediul urban (inclusiv reabilitarea siturilor industriale poluate, infrastructura sport/multifuncțională a centrelor culturale).

Obiectivele Agendei Culturale Europene (2014-2020) au fost asimilate la nivel național în definirea obiectivelor de dezvoltare a domeniului cultural în HG nr. 90/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național și prin documentul „Strategia sectorială în domeniul culturii și patrimoniului național pentru perioada 2014-2020” (Centrul de Cercetare și Consultanță în domeniul Culturii), care însă nu a fost asumat public.

Pentru perioada de planificare 2014-2020, România nu are un Program Operațional Cultural. Acesta este suplinit de alte strategii sectoriale, cum ar fi: Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România sau Strategia ANBPR 2014-2016.

Chiar dacă nici în strategiile administrativ-teritoriale bibliotecile publice nu fac obiectul unor obiective și priorități stabilite, există o serie de măsuri în care implicarea acestora ar duce la dezvoltarea comunității (Anexele nr. 4 și nr. 5).

Oportunități pentru bibliotecile publice din România

Programul național Biblionet - „Lumea în biblioteca mea” este una dintre cele mai importante investiții în sistemul de biblioteci publice pentru facilitarea accesului public la Internet și construirea unui sistem durabil de biblioteci publice moderne în România. Programul Biblionet este finanțat de Fundația Bill și Melinda Gates prin inițiativa Global Libraries și s-a derulat pe o perioadă de 5 ani (2009-2013) prin Fundația International Research & Exchanges Board (IREX).

Biblionet este un parteneriat între IREX, Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale, Fundația EOS (Educating for an Open Society), Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBPR), Intuitext și bibliotecile publice românești.

Obiectivul programului Biblionet este de a facilita accesul populației la mijloacele tehnologiei informaționale. Prin intermediul programului, peste 2.000 de biblioteci publice din România urmau să primească calculatoare pentru accesul publicului la Internet, printr-un proces de selecție competitivă și peste 3.500 de bibliotecari urmau să participe la cursuri de formare pentru a putea folosi la maxim potențialul noilor resurse tehnologice în beneficiul comunităților.

Bibliotecile publice din județul Cluj au fost cuprinse în programul Biblionet, fapt care a contribuit la pregătirea acestora pentru o nouă etapă de dezvoltare.

Inițierea procesului de planificare strategică

Biblioteca Județeană „Octavian Goga” a decis inițierea procesului de planificare strategică în urma participării la Atelierul de planificare strategică din 16-17 mai 2012 susținut de IREX cu sprijinul a doi consultanți, având ca exemplu Strategia de dezvoltare a Sistemului Județean de Biblioteci Publice Gorj și Strategia de dezvoltare a Sistemului Județean de Biblioteci Publice Brașov.

2. Metodologia aplicării procesului de planificare strategică

Etapele procesului de planificare au fost convenite cu consultantul IREX și au fost:

Pre-planificare - Etapa preliminară: pre-planificarea (proiectarea și organizarea procesului de planificare)

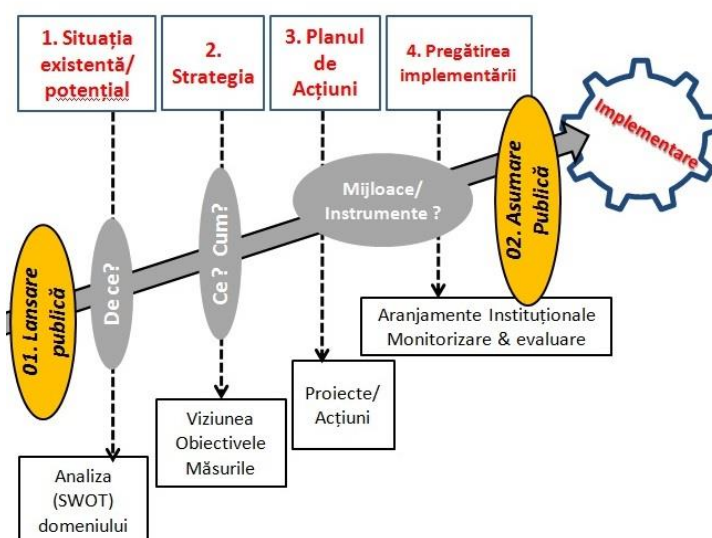
În această etapă a fost luată decizia instituțională, acord de principiu al conducerii Bibliotecii Județene „Octavian Goga” - noiembrie 2013, după care a urmat decizia formală din 6 decembrie 2013 și mai apoi întâlnirea echipei Bibliotecii Județene „Octavian Goga” cu expertul IREX din 13 decembrie 2013.

Planificare - Etapa 1: elaborarea profilului sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

Planificare - Etapa 2: workshop pentru definirea planului strategic de dezvoltare a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

Planificare - Etapa 3: finalizarea strategiei de dezvoltare și asumarea publică

Schematic, toate acestea ar putea fi reprezentate prin următoarea figură:

3. Situația existentă - analiza mediului intern

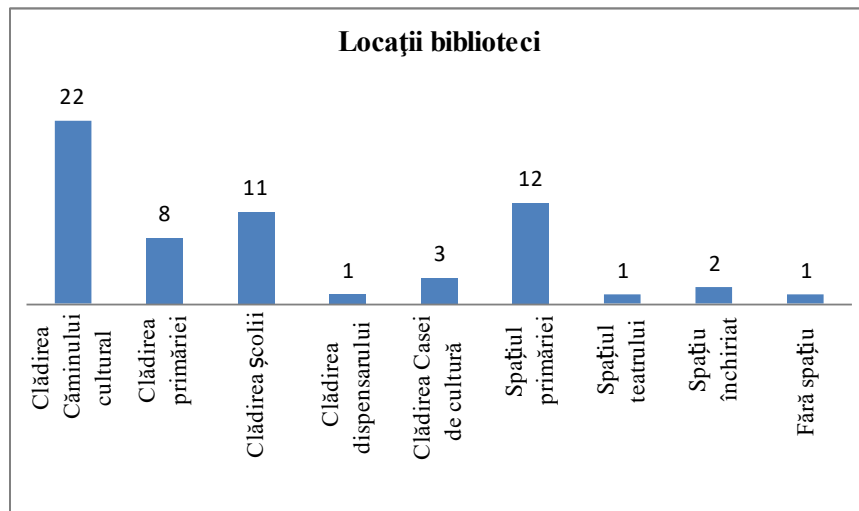
Sistemul de biblioteci publice din județul Cluj este alcătuit din 81 de instituții, din care 67 sunt funcționale: 61 biblioteci comunale, 1 bibliotecă orașenească (Huedin), 4 biblioteci municipale (Turda, Câmpia Turzii, Dej, Gherla) și Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj. În acest moment 14 biblioteci comunale nu sunt funcționale.

Pentru o analiză corectă a situației actuale a sistemului de biblioteci publice din județ s-au utilizat datele raportate de instituții în statisticile anuale din perioada 2009-2013 (RSU - Raport statistic de utilizare și RSA - Raport statistic anual), precum și cele colectate în urma aplicării unui chestionar (Anexa 6). Perioada stabilită, 5 ani, a avut în vedere faptul că la sfârșitul anului 2007 a fost inaugurat, la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj, un nou serviciu de bibliotecă numit „Serviciul de Bibliotecă Mobilă”, devenit funcțional în adevăratul sens al cuvântului în anul următor, iar în anul 2010 județul Cluj a fost acceptat în programul Biblionet al Fundației Bill & Melinda Gates. Ambele evenimente și-au pus amprenta asupra dezvoltării ulterioare a bibliotecilor din sistem.

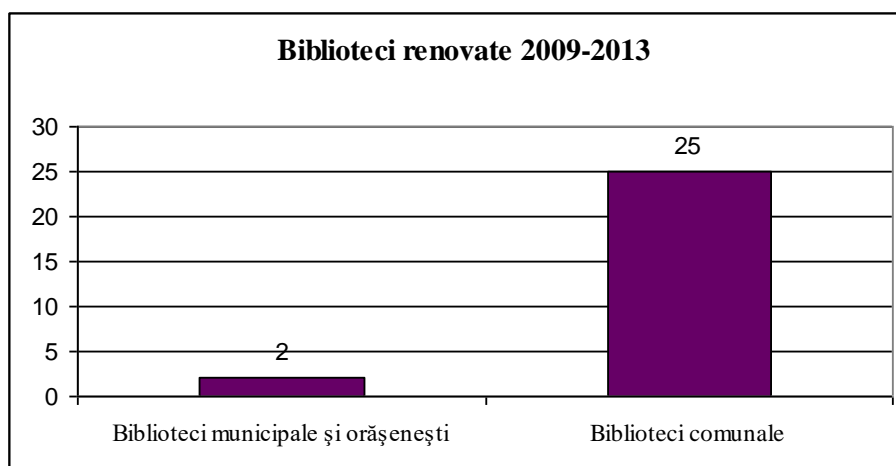
Majoritatea bibliotecilor publice din județ au fost înființate în anii 1950 - 1960, după reforma sistemului de biblioteci din anul 1950. Există însă și câteva biblioteci care datează de la începutul secolului trecut: Biblioteca Comunală Ceanu Mare, cu atestări documentare din anul 1923, Biblioteca Municipală Gherla, despre care există referiri în documente din anul 1900, respectiv Biblioteca Județeană „Octavian Goga” care își are începuturile ca bibliotecă publică în cadrul Universității „Regele Ferdinand” (Biblioteca Populară înființată de stat în anul 1921).

Spații

Bibliotecile publice au nevoie de spații generoase, deschise, propice desfășurării activităților cu și pentru public. În general, atât bibliotecile comunale, cât și cele municipale și orașenești funcționează în spații administrative ale căminelor culturale sau în alte spații aparținând de primărie. Marea majoritate sunt racordate la utilități, au mobilier nou, dar sunt deficitare în ceea ce privește accesul persoanelor cu dizabilități.

Din totalul acestor biblioteci, 27 funcționează în spații renovate și/sau modernizate, o condiție esențială pentru acceptarea acestora în programul Biblionet.

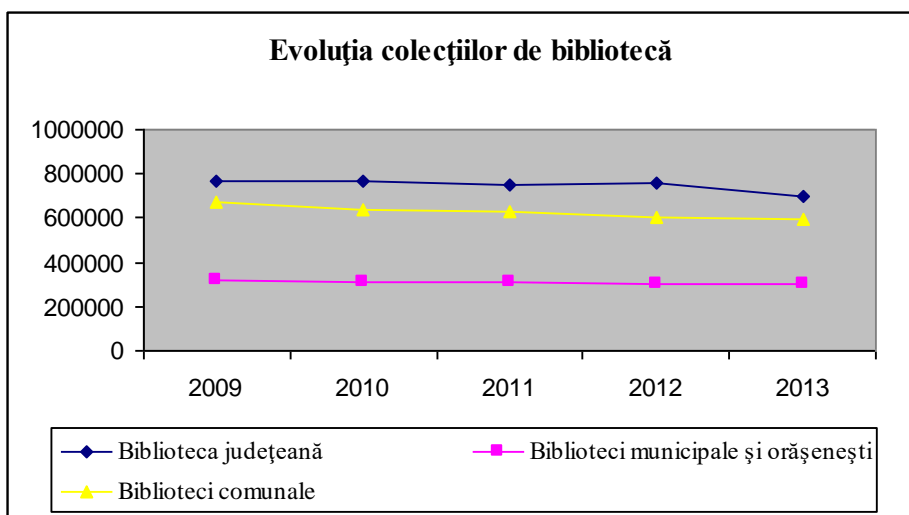

Biblioteca Județeană „Octavian Goga” funcționează într-o clădire nouă, în proprietatea Consiliului Județean Cluj, singurul edificiu construit special în acest scop.

Colecții și dotări

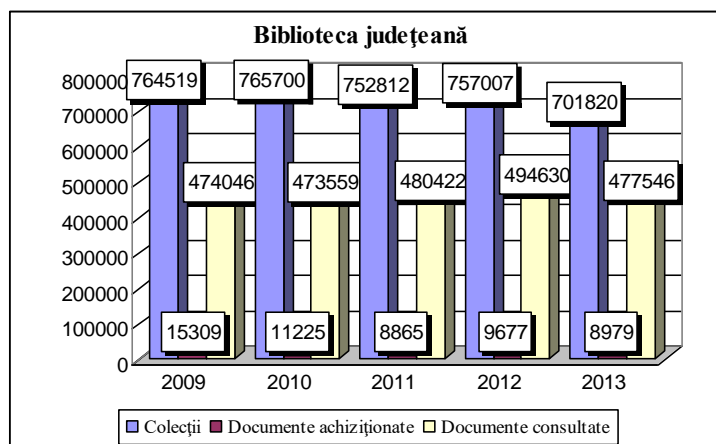
Legea bibliotecilor definește biblioteca publică drept „biblioteca de tip enciclopedic pusă în slujba unei comunități locale sau județene” (art.1, lit.e). Ca urmare, bibliotecile publice trebuie să pună la dispoziția celor interesați colecții de documente constituite din cărți și publicații seriale tipărite, documente audiovizuale (muzică înregistrată, filme etc.) și documente electronice (cărți și periodice electronice, baze de date etc.), acoperind toate domeniile cunoașterii. Colecțiile trebuie dezvoltate astfel încât să răspundă cerințelor utilizatorilor și să fie în pas cu noutățile apărute pe piață, să aibă în permanență un caracter dinamic. Din păcate, trend-ul pe anii luați în considerare în analiza noastră este unul descrescător, fapt ce reflectă dificultățile financiare pe Proces susținut de programul:

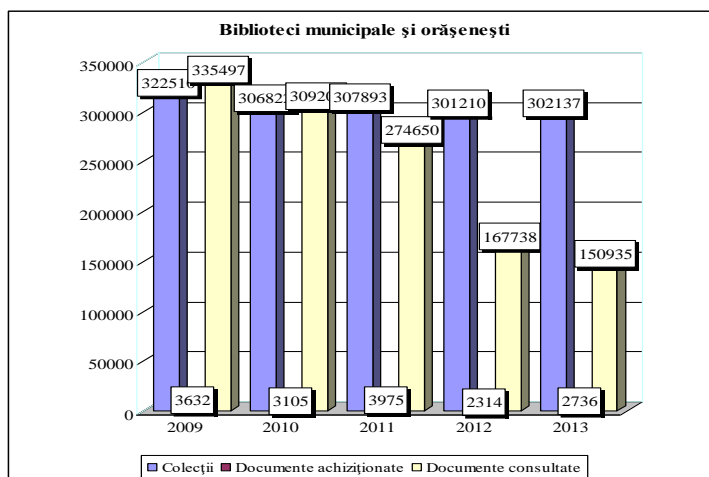
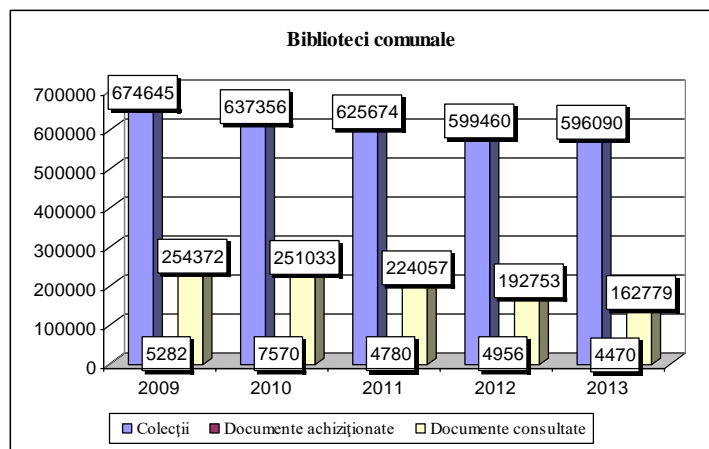
care le au majoritatea bibliotecilor publice din județ, pe fondul crizei economice și a creșterii prețului mediu de achiziție pentru toate tipurile de documente.

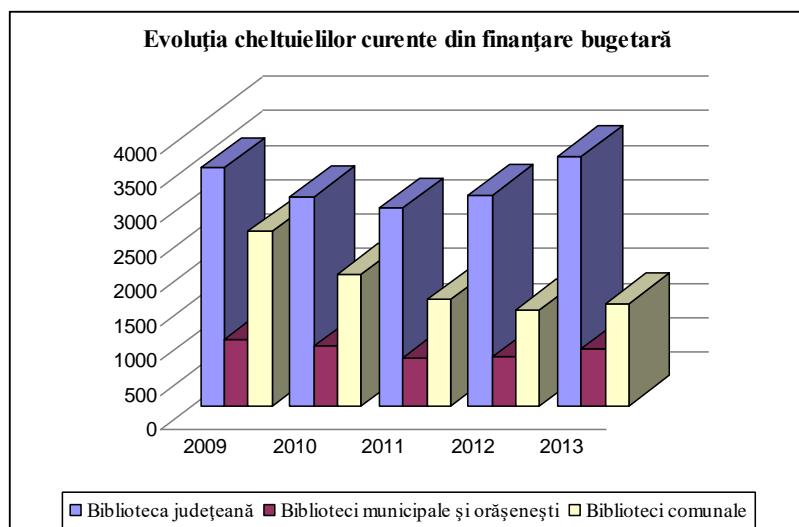
Colecțiile bibliotecilor publice din județ sunt în general îmbătrânite, iar literatura și științele umaniste sunt domeniile ce predomină în structura lor.

Îmbătrânirea colecțiilor și scăderea dramatică a achiziției de noi documente au un impact negativ asupra împrumuturilor făcute de utilizatori, constatându-se o scădere anuală a tranzacțiilor de împrumut.

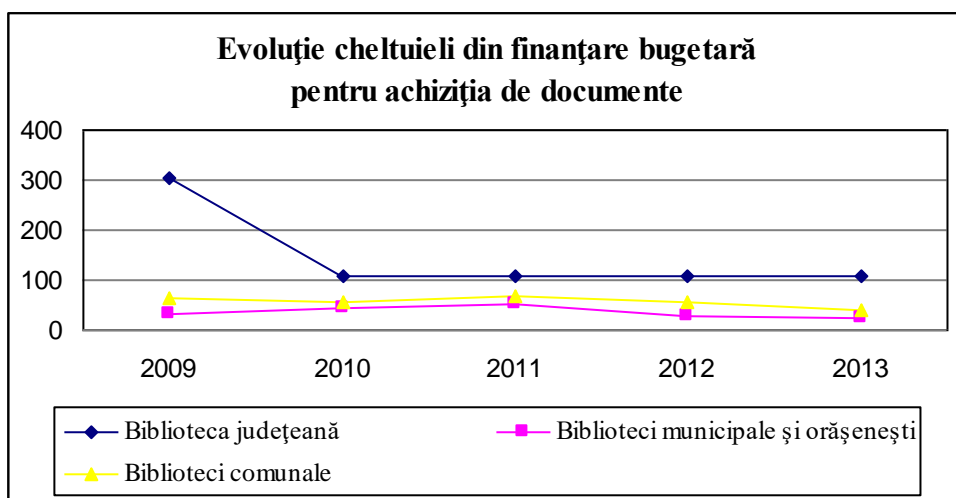

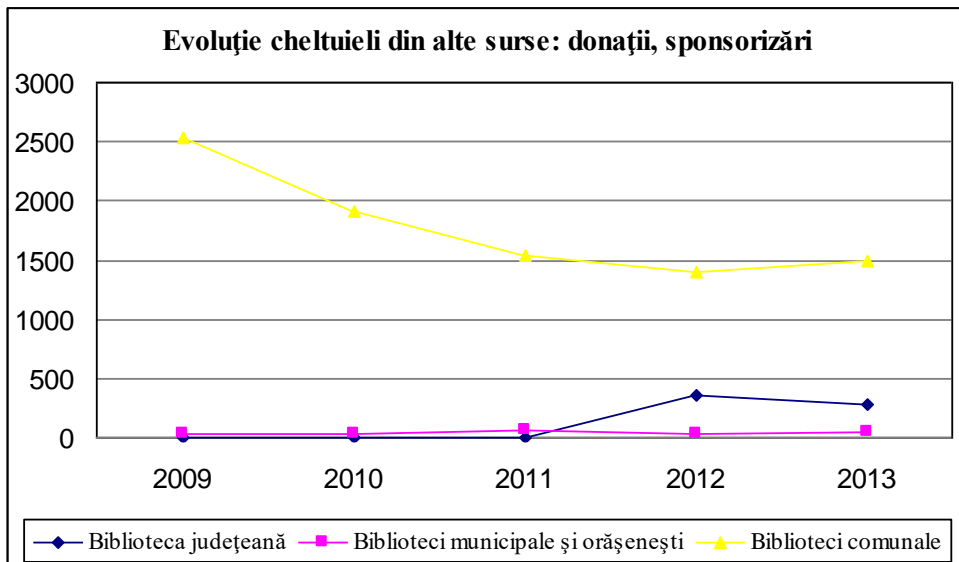

Resursele financiare ale bibliotecilor sunt dependente, în mare măsură, de bugetele alocate administrației locale. În acest context, bugetele bibliotecilor au stagnat sau au fost în scădere, cu un ușor reviriment pe anul 2013, determinat însă de necesitatea finanțării unor reparații curente sau modernizarea bibliotecilor intrate în programul Biblionet.

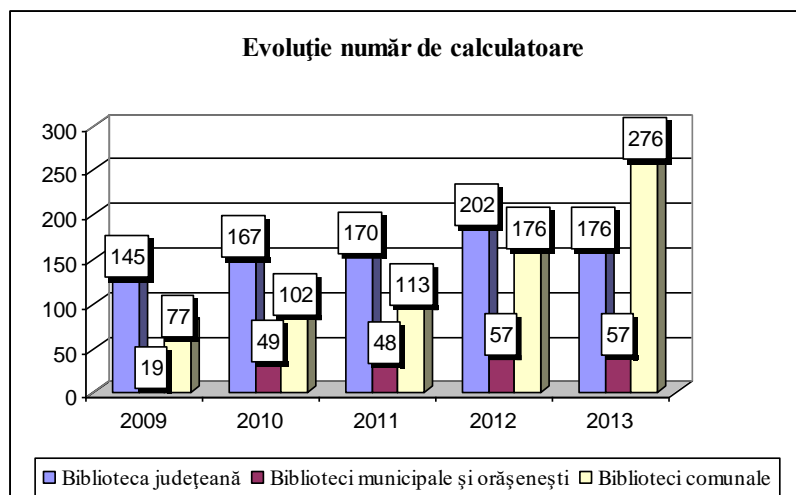
Creșterea colecțiilor bibliotecilor comunale, municipale și orașenești se face, în mare măsură, prin donații, mai ales din cele provenite de la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj și mai puțin prin achiziția directă de noi documente.

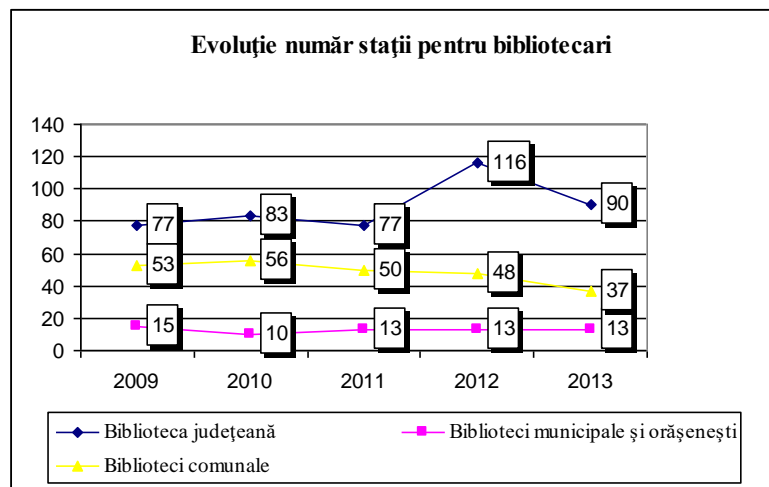
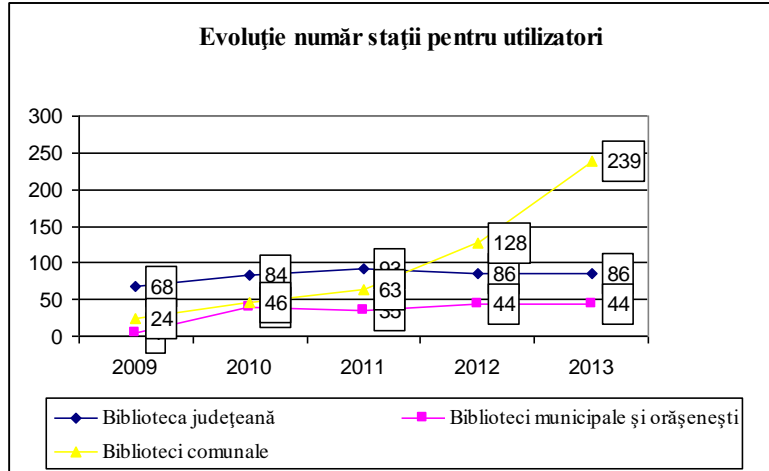

Serviciul de Bibliotecă Mobilă a fost cel care a suplinit scăderea achiziției de noi documente, de toate tipurile, la bibliotecile publice din județ, iar programul Biblionet a dus noile tehnologii în cele mai îndepărtate colțuri ale județului.

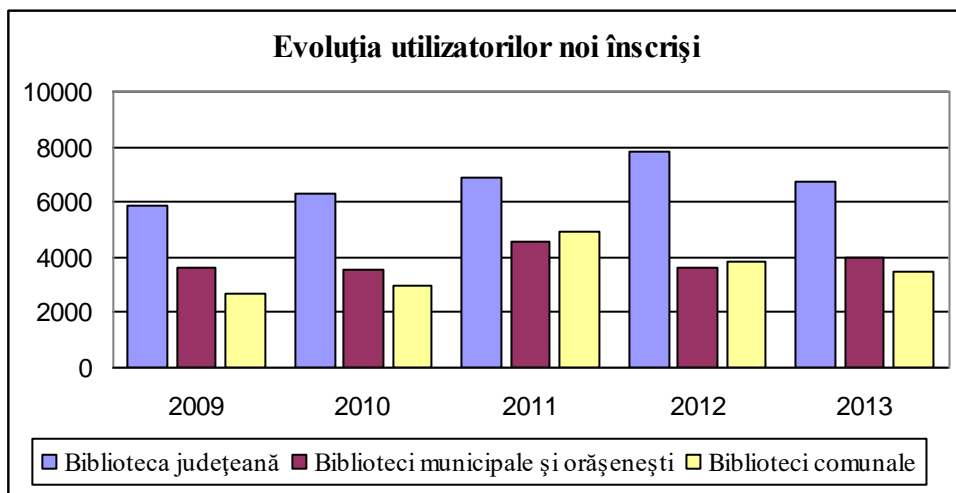
Dotarea cu calculatoare atât pentru public, cât și pentru bibliotecari, a crescut de la an la an, în toate bibliotecile:

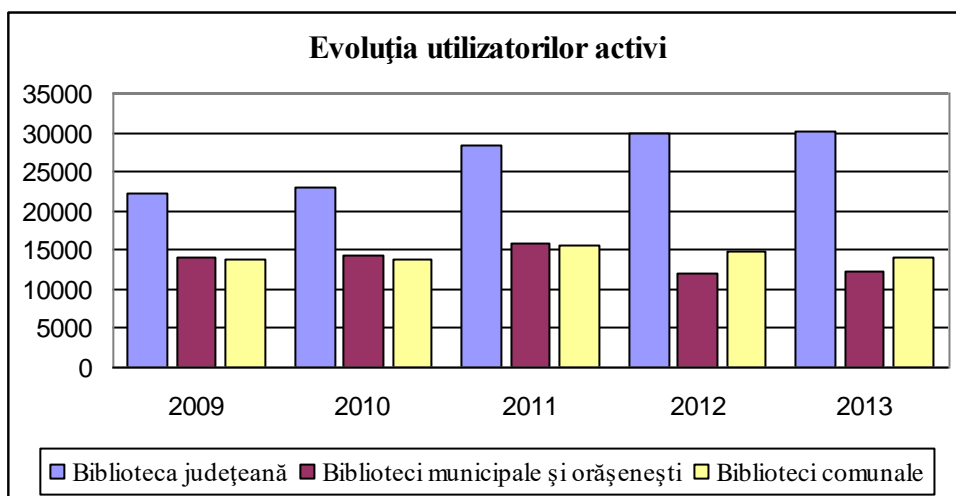

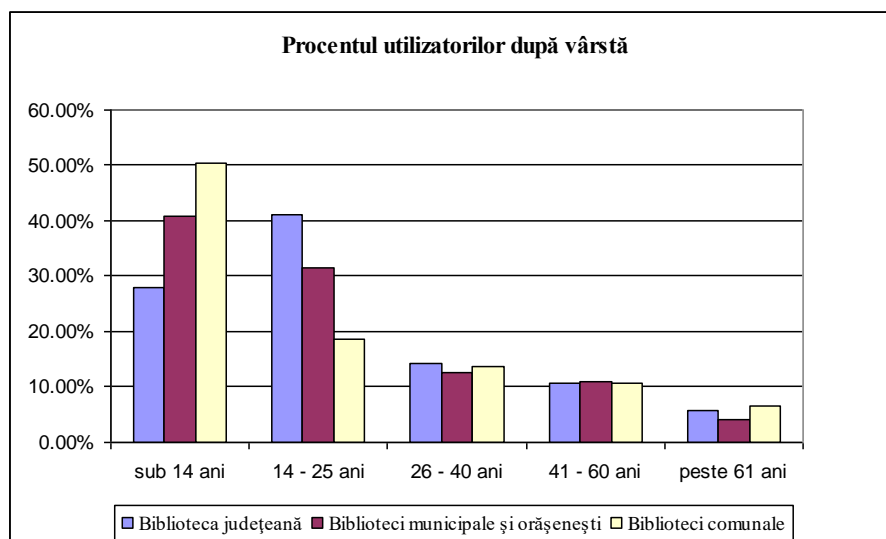
Utilizare și utilizatori

Creșterea numărului de calculatoare, programele de instruire în vederea utilizării acestora și familiarizarea cu facilitățile oferite de Internet au influențat pozitiv evoluția folosirii bibliotecilor publice.

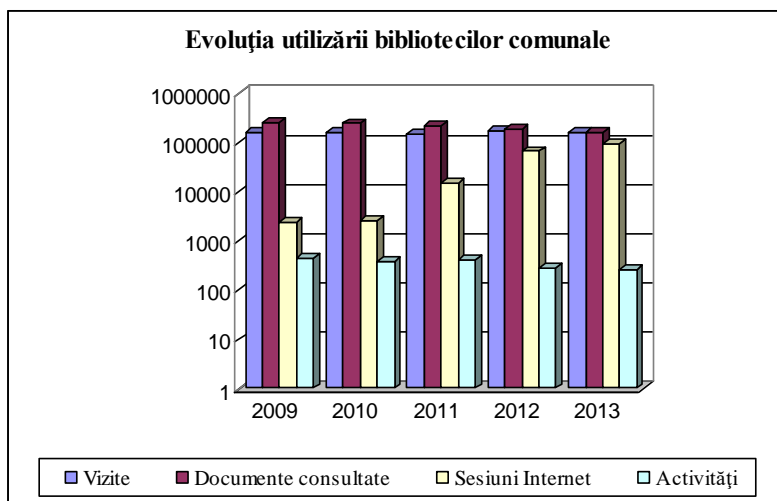
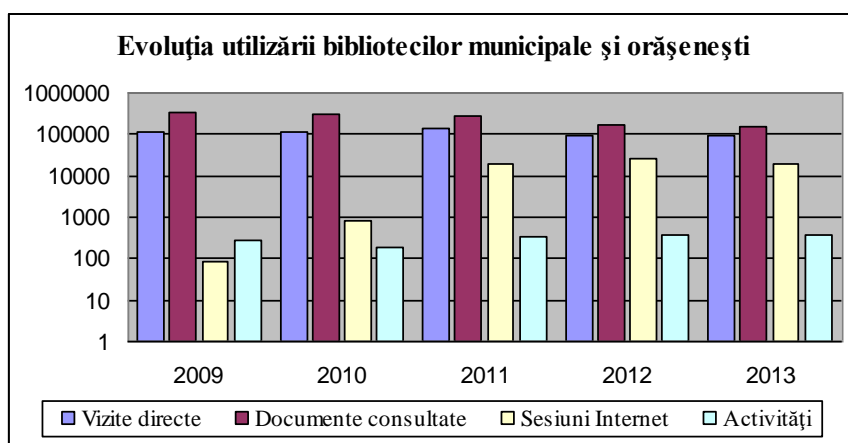
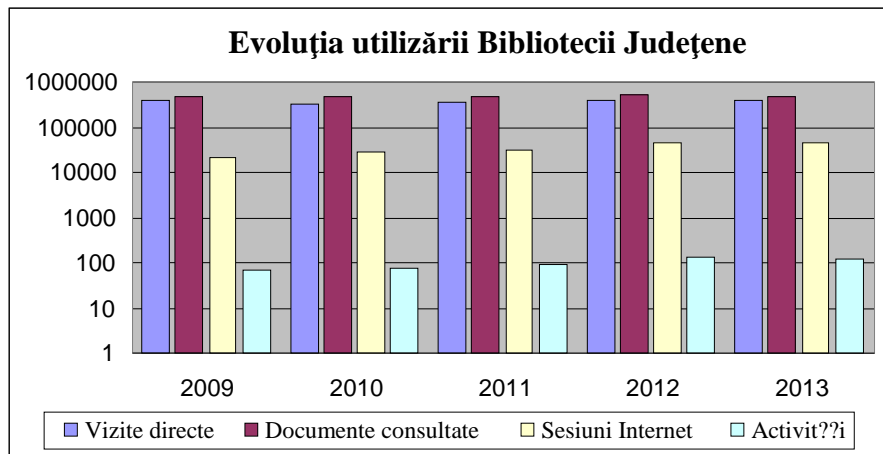

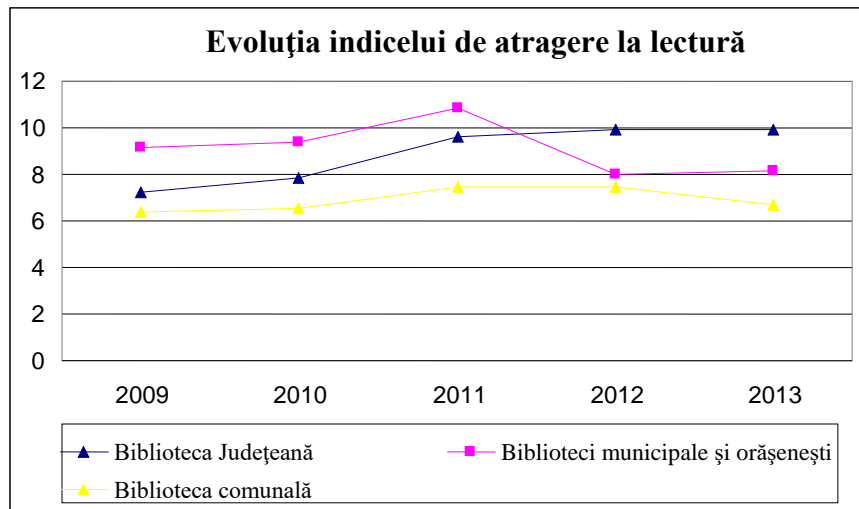
Utilizatorii bibliotecilor publice sunt, în cea mai mare parte, copiii și tinerii, cu diferențele inerente mediului urban sau rural (grupa de vârstă sub 14 ani și cea peste 61 de ani predomină în mediul rural, grupa de vârstă 14-25 ani are procentul cel mai mare la Biblioteca Județeană).

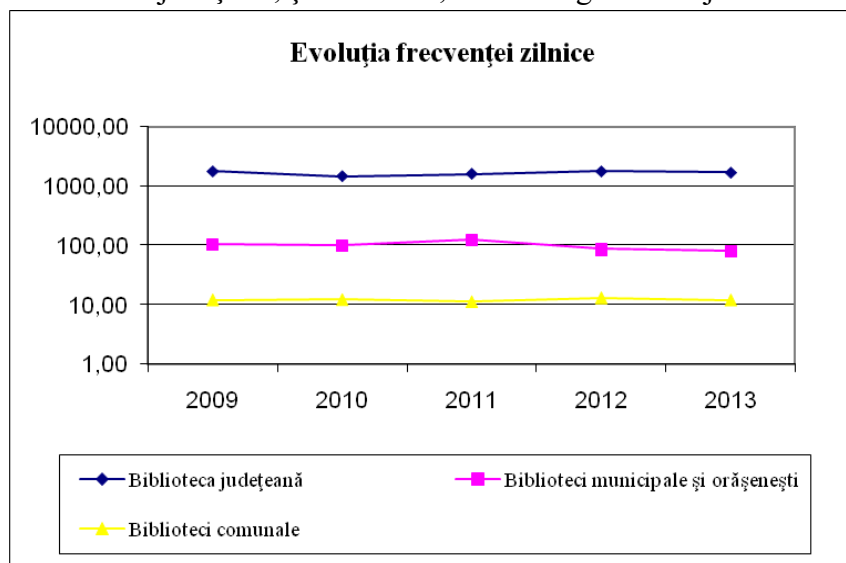
În ceea ce privește utilizarea bibliotecilor publice din județ, se remarcă faptul că pe parcursul acestor ani a avut loc o migrare a interesului de la lectură (numărul documentelor consultate este în scădere de la un an la altul) către facilitățile noilor tehnologii (creșterea numărului de sesiuni Internet).

Acest fapt rezultă și din analiza a doi indicatori importanți ai activității de bibliotecă: indicele de atragere la lectură și frecvența zilnică.

Evoluția indicelui de atragere la lectură în cazul bibliotecilor comunale (scădere de la 8% la 6,4%) și municipale și orășenești (scădere de la 11% la 8%) în ultimii doi ani reflectă modificările demografice ale ultimilor ani: scăderea natalității și creșterea emigrației populației active, în timp ce, în cazul Bibliotecii Județene, ce deservește populația unui centru universitar care atrage parte din tinerii județului, și nu numai, acesta stagnează în jurul valorii de 10%.

Frecvența zilnică a atins o cotă maximă de 123 vizite/zi în anul 2011 pentru bibliotecile municipale și orășenești, iar în 2012 bibliotecile comunale au înregistrat 13 vizite/zi și Biblioteca Județeană 1781 vizite/zi. Aceștia sunt anii în care implementarea programului Biblionet a condus la dezvoltarea unor noi servicii, foarte apreciate de utilizatori.

Bibliotecile încep să-și piardă imaginea unui „depozit” de cărți pentru împrumut și să fie percepute din ce în ce mai mult ca un pol de socializare al comunității. La ora actuală, aproape în orice bibliotecă din județ se derulează unul sau mai multe din următoarele servicii:

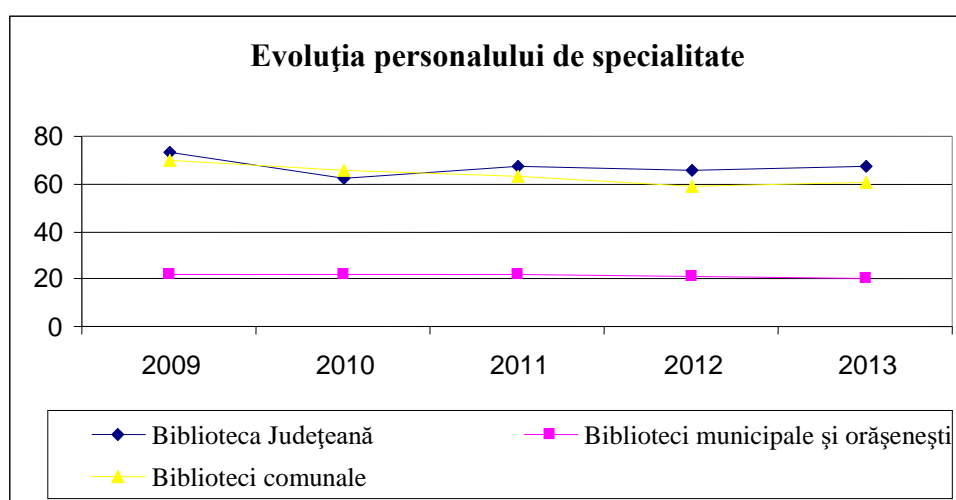
Proces susținut de programul:

- împrumut de documente și consultare pe loc în săli de lectură;
- acces gratuit la Internet, acces gratuit wireless;
- asistarea utilizatorilor în utilizarea calculatorului;
- lecții având ca suport softul educațional Intuitext;
- servicii de listare de documente - referate, proiecte pentru școală, diverse informații de pe Internet;
- servicii de scanare de documente;
- servicii de comunicare prin Skype;
- întocmirea unui CV european, a unei scrisori de intenție;
- căutarea unui loc de muncă on-line;
- servicii pentru fermieri prin parteneriatul la nivel național cu APIA (Agenția pentru Plăți și Intervenții în Agricultură);
- oferirea de informații juridice gratuite;
- educație financiară;
- cursuri de utilizarea calculatorului pentru seniori;
- organizarea de programe culturale, evenimente, expoziții, activități educative.

Această diversificare a serviciilor nu ar fi fost posibilă fără implicarea personalului din bibliotecile publice ale județului.

Personal

Fluctuația de personal a influențat mai ales activitatea bibliotecilor comunale și a Bibliotecii Județene și a fost determinată, în mare parte, de schimbările legislative.

Personalul este, în mare parte, de sex feminin, angajat cu normă întreagă. Chiar dacă nu au la bază studii de specialitate, bibliotecarele/bibliotecarii clujeni s-au atestat profesional prin

cursuri de studii postliceale sau postuniversitare în domeniu și s-au perfecționat urmând cursuri inițiate de ANBPR sau IREX. Acest lucru a dus la creșterea profesionalismului și multe dintre bibliotecile comunale, municipale și orașenești s-au implicat în scrierea aplicațiilor pentru diferite proiecte și implementarea lor, după câștigarea acestora.

4. Situația existentă - analiza mediului extern

4.1. Analiza potențialului de dezvoltare a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj ca instrument de susținere a dezvoltării durabile locale și județene

În Legea bibliotecilor nr. 334/2002 se afirmă, chiar în primul ei articol, rolul major al bibliotecilor: „în cadrul societății informației biblioteca are rol de importanță strategică”.

Plecând de la această premisă Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj, împreună cu majoritatea bibliotecilor publice din județ, a avut numeroase parteneriate și colaborări pentru a asigura servicii de calitate pentru utilizatori, dar și pentru a atrage către bibliotecă cât mai mulți clujeni.

Au fost continuate și dezvoltate activitățile de educație permanentă, organizate în parteneriat cu grădinițe, școli și licee din întreg județul Cluj.

Primul dintre proiectele de impact pentru dezvoltarea sistemului de biblioteci publice al județului Cluj a fost:

Proiectul *Serviciul de bibliotecă mobilă în județul Cluj*, desfășurat în parteneriat de Consiliul Județean Cluj prin Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Consiliul General Allier prin Mediateca Departamentală Allier și Guvernul Republicii Franceze prin Ministerul Afacerilor Externe, a avut ca rezultate imediate creșterea numărului de documente aflate la dispoziția utilizatorilor din mediul rural, creșterea gradului de accesibilitate la documente audiovizuale și electronice și creșterea numărului de documente împrumutate și oferă oportunități pentru o dezvoltare durabilă a sistemului de biblioteci publice din județ, prin asigurarea logisticii necesare realizării unor noi servicii de bibliotecă.

Cel mai important program derulat de Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, cu implicarea bibliotecilor din județ, este **Programul *Biblionet - lumea în bibliotecă mea***, finanțat de Fundația Bill & Melinda Gates și implementat în România de Fundația IREX.

Prin intermediul acestui program au fost dotate cu echipamente noi și software **67 de biblioteci** din județul Cluj. Donația a constat în 310 computere, iar valoarea acesteia a fost de:

- 669.536,37 lei - echipamentele;
- 1.059.113,54 lei- softul;
- total județ **1.728.649,91 lei.**

Beneficiile pentru Biblioteca Județeană „Octavian Goga” au fost:

- 11 laptopuri pentru dotarea Centrului Județean de Formare;
- 44 de computere pentru public. Au fost dotate astfel toate filialele bibliotecii cu computere noi, dar și cu imprimante, videoproiectoare și scanere. Valoarea

donăției a fost: echipamente de ultimă generație - 111.843,26 lei; software - 186.413,17 lei și cursuri pentru bibliotecari - 47.134,56 lei; total de **345.391,99 lei**.

Prin **Programul Biblionet** a fost atrasă, în perioada menționată, suma de **2.074.040,90 lei** în echipamente și software; pe lângă aceste fonduri au mai fost alocate și altele pentru cursurile destinate bibliotecarilor din județ. Astfel, au fost organizate în perioada 2011-2013 la *Centrul Județean de Formare Biblionet* următoarele cursuri:

- Cursul IT/LIB pentru bibliotecarii din bibliotecile publice din județ - 58 bibliotecari;
- Cursul Bazele Serviciilor Noi de Bibliotecă - 44 bibliotecari;
- Cursuri reparatorii de utilizare a calculatorului - 5 bibliotecari;
- Cursul de formare pentru „Povestiri Digitale” - 10 bibliotecari;
- Cursul iDreptMonitor pentru bibliotecari - 8 bibliotecari;
- BaniIQ - program de educație financiară - 16 bibliotecari.

Total: 141 persoane

Alte beneficii datorate Programului Biblionet au fost:

- Participarea la cursuri, vizite de studiu și conferințe în SUA, Polonia și Belgia.
- Participarea la întâlnirile Grupului Impact.

Alte finanțări pentru proiecte obținute prin Programul Biblionet:

- Proiectul „*Cum găsești o carte de... muncă?*” a fost derulat în perioada martie-august 2011 la Biblioteca Județeană și în 20 de biblioteci din județ și a avut o finanțare de aproximativ **7.505,29 lei**. Scopul său a fost crearea unui serviciu inovativ de bibliotecă prin care toate persoanele interesate să fie instruite cum să întocmească corect un CV, o scrisoare de intenție, cum să susțină un interviu de angajare și cum să caute un loc de muncă prin intermediul tehnologiei informației și al Internetului.

- Proiectul „*Vreau să-mi citești*” a beneficiat de o finanțare de **17.410 lei** și a fost câștigat ca urmare a participării la competiția „*Ideii de 15.000+ lei*”. Proiectul și-a propus să crească atractivitatea lecturii prin dezvoltarea capacității de inter-relaționare între părinți, bunici și copii. Un număr de 117 persoane (părinți, bunici, însoțitori, copii de școală primară) din 5 comunități urbane și rurale ale județului Cluj au participat la câte o serie de 5 ateliere de lectură intergenerațională. Acestea au fost derulate la Secția pentru copii din sediul central al Bibliotecii Județene „Octavian Goga”, la cele trei filiale: Filiala „Traian Brad” din cartierul Mănăștur, Filiala Zorilor și Filiala Kogălniceanu și în cele 4 biblioteci municipale și comunale din județ: Biblioteca Municipală „Teodor Murășanu” Turda, Biblioteca Municipală Dej, Biblioteca Comunală Săndulești, Biblioteca Comunală „Ioan Ploscaru” Frata.

- Proiectul „*Centru de Excelență pentru Servicii oferite Adolescenților și Tinerilor Adulți cu vârsta cuprinsă între 14 și 25 de ani*”, a avut o finanțare de **94.594,79 lei**, și a fost câștigat de Biblioteca Județeană „Octavian Goga” în urma participării la competiția inițiată de Fundația IREX, la care au avut dreptul să participe toate cele 41 de biblioteci județene.

Proiectul a avut ca scop pregătirea bibliotecii pentru activitățile din anul 2015, când municipiul Cluj-Napoca va fi Capitală Europeană a Tineretului. Prin acest proiect a fost deschisă **prima secție dedicată exclusiv adolescenților și tinerilor adulți** dintr-o bibliotecă publică românească.

Proces susținut de programul:

19

- **Centru Regional de Formare Profesională** va fi creat în Biblioteca Județeană, în vederea susținutării activității de training inițiate în programul Biblionet. De activitatea acestuia vor beneficia atât membrii comunității profesionale, cât și comunitatea locală.

Alte proiecte cu finanțare externă

Anul 2012 a adus un nou proiect european la bibliotecă. Este vorba despre Proiectul Europeana Awareness care are ca scop promovarea Europeana - Biblioteca Digitală Europeană (European Digital Library), a digitizării și valorificării patrimoniului local și regional. Proiectul va permite bibliotecii accesul la cele mai noi tehnologii în domeniul realizării bibliotecilor digitale, precum și dobândirea expertiză prin schimbul de cunoștințe cu celelalte instituții partenere în proiect.

În anul 2013, Biblioteca Județeană „Octavian Goga” a fost admisă ca partener în proiectul LoCloud - Conținut local într-un cloud Europeană. Proiectul are 32 de parteneri din 28 de țări europene și odată cu el s-a lansat Rețeaua celor mai bune practici LoCloud. Astfel, Biblioteca Județeană „Octavian Goga” are acces la cunoștințele cele mai avansate în domeniul digitizării și valorificării, prin intermediul Portalului Europeana, a moștenirii culturale locale și regionale.

Istoria locală@biblioteca ta a fost un nou proiect cu finanțare externă primită, la sfârșitul anului 2011, printr-un grant de **2.000 USD** (cca. 6.000 lei) din partea Electronic Information for Libraries (EIFL). Proiectul a fost realizat în parteneriat cu alte patru biblioteci județene din țară și a avut ca scop creșterea gradului de utilitate și implicare în sprijinul educației permanente a bibliotecilor județene. Proiectul constă în constituirea unui suport informațional accesibil via Internet, conținând materiale documentare și informative despre istoria locală a fiecărei zone. Mai multe informații se găsesc la adresa: www.istorielocala.ro.

Programul American Corner Cluj-Napoca

American Corner Cluj-Napoca a fost creat în cadrul unui parteneriat între Ambasada Statelor Unite ale Americii la București și Biblioteca Județeană „Octavian Goga” și reprezintă, în primul rând, un centru de resurse și informare pentru publicul de toate vârstele interesat de cultura și civilizația americană, precum și o platformă pentru programe comune.

Programul de depozit al OMPI (Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale) se derulează din 2010, Biblioteca Județeană fiind singura din Transilvania care a obținut acceptul din partea OMPI de a găzdui un astfel de depozit.

În concluzie, putem afirma că există premisele dezvoltării viitoare ale sistemului de biblioteci publice din județul Cluj, iar bibliotecile publice clujene ar putea fi implicate în perioada 2015-2020 în:

- inițierea unor programe de educație turistică, prin acțiunea comună a mai multor biblioteci, venind astfel în sprijinul direcțiilor de dezvoltare prevăzute de strategia de dezvoltare a județului;
- continuarea cursurilor de inițiere în utilizarea calculatorului și Internetului pentru vârstnici, susținând astfel educația permanentă și incluziunea socială;
- inițierea unor programe de educație pentru protejarea mediului și a biodiversității, promovând ideea de creștere durabilă a economiei;

- inițierea unor programe de promovare a industriilor culturale și creative, a antreprenoriatului, sprijinind în acest fel dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare.

4.2. Oportunități și pericole care pot afecta dezvoltarea sistemului de biblioteci publice a județului Cluj

Principalele **oportunități** identificate în procesul de planificare strategică și de care se poate profita, mai ales datorită experienței acumulate în ultima perioadă de colectivul de specialiști, în colaborare cu partenerii locali și bibliotecarii din județ, sunt:

- Posibilitatea accesării de resurse extrabugetare prin participarea în proiecte europene sau internaționale;
- Includerea proiectelor de noi biblioteci/reabilitarea și modernizarea celor existente în planurile de dezvoltare urbană locală;
- Identificarea de noi grupuri țintă cu necesități specifice pentru servicii proactive de incluziune socială: analfabetism funcțional (41% din populație/test Pisa); a treia și a patra vârstă, alte grupuri dezavantajate social, în situații de risc etc.;
- Existența unor strategii naționale și locale, pentru perioada următoare, ce au direcții potrivite pentru dezvoltarea bibliotecilor, sau au chiar capitole destinate acestora;
- Dezvoltarea economică bună a județului și a mediului de afaceri;
- Comunități locale multiculturale;
- Posibilitatea ca bibliotecile să devină centre comunitare, iar bibliotecarul - facilitator comunitar;
- Acces și capacitate reală de participare la procese de analiză și decizie de interes public, la parteneriate cu mediul economic (cluster ICC).

Principalele amenințări identificate, ce ar putea influența dezvoltarea sistemului de biblioteci publice a județului Cluj sunt:

- Cadru legal nemotivant pentru meseria de bibliotecar;
- Lipsa reformelor în sistemul public (administrativ-teritorial, sectorial cultural);
- Necorelarea dezvoltării sectoriale culturale (specifică bibliotecilor publice) cu cea administrativ teritorială, urbanistică;
- Creșterea costurilor la utilitățile necesare bunei funcționări a bibliotecilor;
- Îmbătrânirea rapidă a parcului IT, datorită evoluției rapide a tehnologiei și imposibilitatea satisfacerii așteptărilor utilizatorilor din acest punct de vedere.

4.3. Centralizarea concluziilor analizei situației existente (Analiza SWOT)

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Rețea teritorială bine dezvoltată (peste 85% dintre unitățile administrative din județ au bibliotecă publică funcțională); • Biblioteca Județeană este o bibliotecă de top în sistemul bibliotecilor publice românești; • Implementarea programului Biblionet în 67 de biblioteci din județ și dotarea acestora cu tehnologie informațională; • Biblioteca Județeană are clădire nouă, special construită pentru bibliotecă, iar în județ, o parte din biblioteci își desfășoară activitatea în spații noi sau renovate (40,90 % din bibliotecile funcționale au fost modernizate în perioada 2010-2014); • Toate bibliotecile funcționale oferă acces la utilități; • Colecții enciclopedice, constituite și structurate spre a servi celor mai diverse interese de informare, studiu, lectură, educație și loisir ale utilizatorilor; • Diversificarea serviciilor de bibliotecă în ultimii ani; • Acces liber la raft în toate bibliotecile; • Împrumutul la domiciliu a tuturor tipurilor de documente (tipărite, audio-vizuale și electronice); • Condiții de acces facil și nediscriminatoriu la informație și cultură pentru toate categoriile de public; • Acces gratuit la Internet pe stații de lucru și acces wireless pentru calculatoarele personale ale utilizatorilor; • Program pentru public constant pe tot parcursul anului; • Expertiză din partea bibliotecarilor, ce pot oferi membrilor comunității cursuri de operare pe calculator, completare formulare APIA etc.; 	<ul style="list-style-type: none"> • Spațiile de funcționare ale bibliotecilor, în special ale celor municipale și orășenești, incluzând localizarea lor față de centrul comunității și accesibilitatea lor publică (în mod deosebit pentru persoanele cu dizabilități doar 4 unități cu acces specific amenajat); • Diferențe mari între volumul cărților utilizate și stocul de carte (majoritatea neutilizat); • Personal insuficient pentru acoperirea sarcinilor de serviciu (valabil pentru Biblioteca Județeană și bibliotecile municipale și orășenești din județ); • Atitudinea generală pasivă a bibliotecarului față de situația sa profesională și a bibliotecii; • Bibliotecarul este angajat al Primăriei și îndeplinește și alte sarcini de serviciu în Primărie; • Unele biblioteci din județ sunt închise; • Lipsa capacității de acțiune solidară a sistemului județean de biblioteci publice și nivel scăzut de cooperare intersectorială; • Traseul Bibliobusului nu include comunele/satele fără bibliotecă și nici cartierele orașului; • Oportunități reduse de atragere a sponsorizărilor, datorită lipsei de atractivitate a cadrului legal; • Colecții de documente vechi și uzate; • Lipsa altor tipuri de documente (audio-video și electronice DVD-uri, Blu-ray-uri) din colecțiile majorității bibliotecilor din județ; • Interese divergente în relațiile cu reprezentanții administrației publice locale - în multe cazuri; • Resurse financiare insuficiente sau deloc în

<ul style="list-style-type: none"> • Atragerea voluntarilor în sprijinul desfășurării activității de bibliotecă; • Experiență în realizarea de proiecte și programe cultural-educative în parteneriat cu școli și licee din județul Cluj; • Existența Serviciului de Bibliotecă mobilă (Bibliobus), care deservește cu documente din colecțiile Bibliotecii Județene unele biblioteci din județ; • 20 de ani de experiență a bibliotecii județene în derularea unor proiecte naționale și internaționale. 	<p>unele biblioteci din județ, pentru achiziția de documente tipărite, electronice și audiovizuale în vederea satisfacerii cerințelor info-documentare și de loisir ale utilizatorilor.</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea accesării de resurse extrabugetare prin participarea în proiecte europene sau internaționale; • Voluntariatul - o resursă manageriată SMART; • Integrarea proiectelor de noi biblioteci/reabilitarea și modernizarea celor existente incluse în planurile de dezvoltare urbanistică locală; • Apariția unor noi teme/provocări europene (incluziune socială, dezvoltare rurală) conduce la: <ul style="list-style-type: none"> - Identificarea de noi grupuri țintă cu necesități specifice pentru servicii proactive de incluziune socială: analfabetism funcțional (41% din populație/test Pisa); a treia și a patra vârstă, alte grupuri dezavantajate social, în situații de risc etc; - Posibilități noi de colaborare cu alte biblioteci din țară și extinderea schimburilor profesionale, datorită participării în programe naționale; • Creșterea numărului de parteneriate la nivel local, național sau internațional, datorită posibilității accesării în comun a fondurilor europene; • Vizibilitate bună a Bibliotecii Județene în mediul concurențial, la nivelul județului Cluj; • Existența unor strategii naționale și locale, pentru perioada următoare, ce au direcții potrivite pentru dezvoltarea bibliotecilor, sau 	<ul style="list-style-type: none"> • Prelungirea perioadei de recesiune economică la nivel național și internațional și, implicit, a crizei locurilor de muncă; • Educația și cultura nu sunt priorități naționale; • Cadru legal nemotivant pentru meseria de bibliotecar; • Păstrarea cotei înalte de emigrare a forței de muncă cu calificări necesare activității din biblioteci cumulată cu scăderea demografică gravă, cu creșterea ratei abandonului școlar (la vârste foarte mici); • Lipsa reformelor în sistemul public (administrativ-teritorial, sectorial cultural); • Necorelarea dezvoltării sectoriale culturale (specific a bibliotecilor publice) cu cea administrativ-teritorială, urbanistică; • Creșterea costurilor la utilitățile necesare bunei funcționări a bibliotecilor; • Creșterea prețurilor la carte și alte documente de bibliotecă (CD-uri, DVD-uri, Blu-ray-uri); • Îmbătrânirea rapidă a parcului IT, datorită evoluției rapide a tehnologiei și imposibilitatea satisfacerii așteptărilor utilizatorilor din acest punct de vedere.

<p>au chiar capitole destinate acestora;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cluj-Napoca - pol cultural și universitar regional; • Dezvoltarea economică bună a județului și a mediului de afaceri; • Situația actuală a învățământului românesc; • Tendința de creștere a utilizării lecturii, a nevoii de informare (ghidată). • Comunități locale multiculturale; • Nevoia de spații publice pentru comunicare, dialog, întâlniri și dezbateri publice; • Posibilitatea ca bibliotecile să devină centre comunitare, iar bibliotecarul - facilitator comunitar; • Creșterea continuă a prețului cărții poate conduce la creșterea utilizării serviciilor bibliotecilor; • Acces și capacitate reală de participare la procese de analiză și decizie de interes public, la parteneriate cu mediul economic (cluster ICC). 	
---	--

5. Definirea și proiectarea elementelor de planificare strategică (pentru perioada 2015-2020)

5.1. Misiunea sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

Misiunea noastră este de a contribui la bunăstarea comunităților din județul Cluj, oferind servicii culturale, furnizând informații, asigurând acces la tehnologie și facilitând educația non-formală.

5.2. Un sistem de referință pentru viziunea sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

În literatura de specialitate, bibliotecile sunt definite ca instituții complexe ce trebuie să se adapteze permanent noilor provocări datorate evoluției tehnologiei, dar și concurenței din partea altor instituții sau organizații.

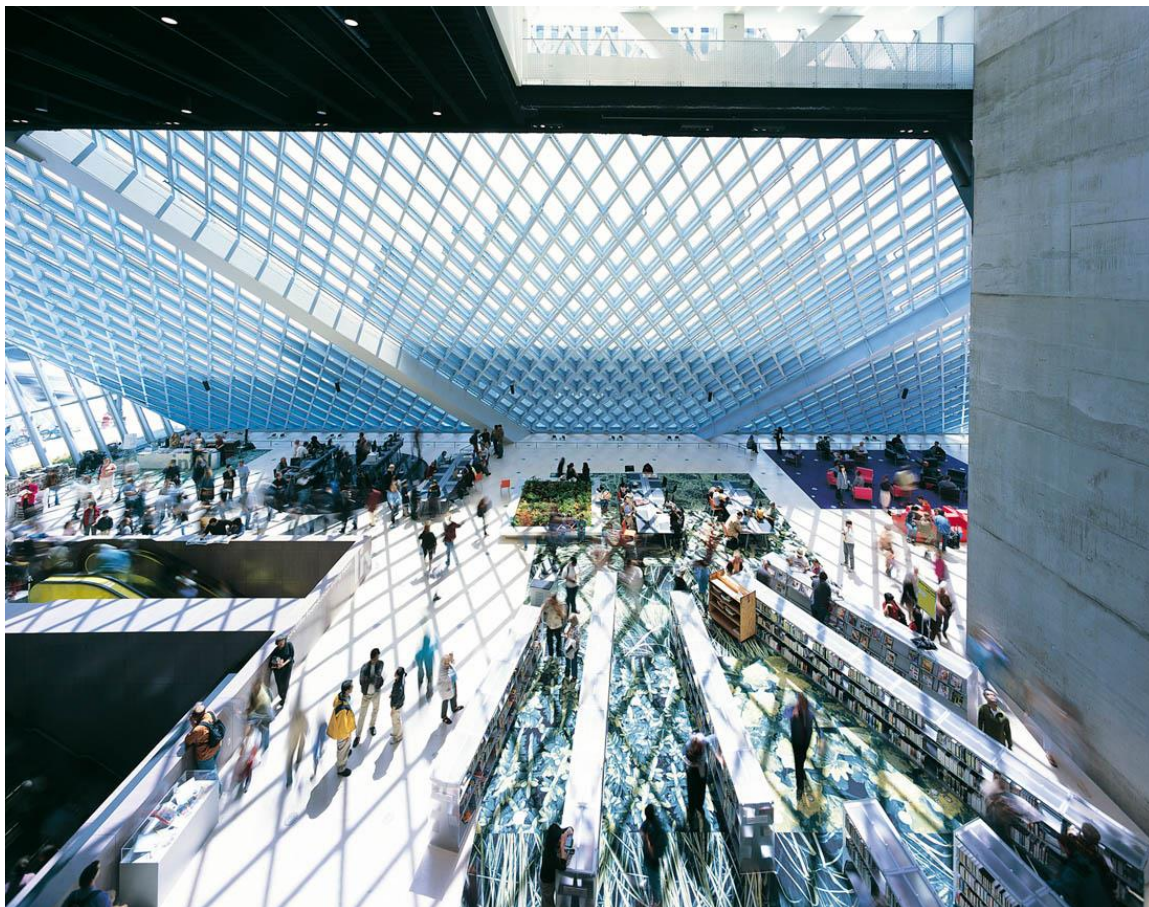
În acest sens, o expresie tot mai vehiculată de mediul profesional la nivel internațional este *Biblioteca = „Al treilea spațiu”* (The Third Place) adică biblioteca să fie un mediu social diferit de cele două medii sociale obișnuite, de acasă și de la locul de muncă.

„Third places” sunt „ancore” ale vieții comunității, importante pentru societatea civilă, democrație, angajamentul civic, unde oamenii se retrag din celelalte două medii pentru a interacționa cu alți membri ai comunității, a stabili noi conexiuni și a-și reface resursele de energie și creativitate.” (Ray Oldenburg, *The Great Good Place*, 1989)

Caracteristicile celui de „al treilea spațiu” sunt:

- Spațiu neutru unde toată lumea se simte ca acasă, nimeni nu este obligat să fie gazdă;
- Spațiu de reechilibrare a rolurilor sociale, unde indivizii nu au roluri stabilite, așa cum se întâmplă în celelalte două locuri din viața lor, pot fi oricine vor;
- Spațiu foarte accesibil, ce este situat foarte aproape pentru mulți (la distanță mică de mers pe jos);
- Un spațiu unde conversația și schimbul de idei sunt activitățile principale;
- Design simplu - atmosferă relaxată, antrenantă;
- Un loc de întâlnire pentru prieteni vechi și noi, dar mai ales pentru oamenii locului.

Proces susținut de programul:

26

Sursa fotografiilor este: <http://lj.libraryjournal.com>

5.3. Viziunea sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

Bibliotecile publice din județul Cluj - spații ale cunoașterii, de dezvoltare personală, de păstrare a memoriei și promovare a identității locale, de socializare, accesibile tuturor.

Personalul bibliotecilor furnizează servicii de calitate, corespunzătoare nevoilor comunității.

Inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial sunt valorile noastre!

5.4. Obiectivele strategice ale dezvoltării sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

OBIECTIV GENERAL

Transformarea bibliotecilor publice din județul Cluj în instituții interconectate care furnizează comunității servicii profesionale adaptate la cerințele societății cunoașterii într-un spațiu multifuncțional.

OBIECTIV STRATEGIC 1

Dezvoltarea integrată a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj în concordanță cu conceptul de „al treilea spațiu”

OBIECTIV STRATEGIC 2

Restructurarea sistemului de resurse umane pentru susținerea serviciilor bibliotecii

OBIECTIV STRATEGIC 3

Dezvoltarea serviciilor de bibliotecă în concordanță cu nevoile comunității

OBIECTIV STRATEGIC 4

Crearea unei rețele de parteneri capabile să susțină sistemul de biblioteci publice din județul Cluj

OBIECTIV STRATEGIC 5

Creșterea vizibilității sociale a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

5.5. Obiectivele specifice și măsurile de intervenție ale dezvoltării sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

OBIECTIV STRATEGIC 1

Dezvoltarea integrată a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj în concordanță cu conceptul de „al treilea spațiu”

OBIECTIV SPECIFIC:

1.1. Dezvoltarea multifuncțională a infrastructurii și a resurselor materiale ale sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

Măsuri:

- asigurarea de spații (fixe și mobile) pentru funcționarea optimă a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj (construire, amenajare, schimbare locație, acces, eficiență energetică)
- dezvoltarea de colecții corespunzătoare cerințelor comunității, pe diverse suporturi
- asigurarea cu mijloace tehnice performante a activității de bibliotecă

OBIECTIV SPECIFIC:

1.2. Dezvoltarea în rețea a bibliotecilor publice din județul Cluj

Măsuri:

- crearea de rețele teritoriale (platforme comune, baze de date on-line, servicii partajate)
- integrarea în sistem a bibliotecilor nefuncționale
- politici și strategii proprii de dezvoltare a bibliotecilor din sistem în concordanță cu strategia sistemului de biblioteci publice din județul Cluj (ex.: elaborarea de documente interne)

OBIECTIV STRATEGIC 2

Restructurarea sistemului de resurse umane pentru susținerea serviciilor bibliotecii

OBIECTIV SPECIFIC:

2.1. Evaluarea necesității instituționale în ceea ce privește resursa umană

Măsuri:

- definirea schimbării instituționale din punctul de vedere al resursei umane
- identificarea serviciilor noi în vederea asigurării acestora cu resurse umane corespunzătoare
- evaluarea nevoilor de instruire a resursei umane existente

OBIECTIV SPECIFIC:

2.2. Recrutarea și selectarea corespunzătoare, dezvoltarea profesională și fidelizarea resursei umane

Măsuri:

- dezvoltarea profesională a resursei umane existente (inclusiv dezvoltarea aptitudinilor manageriale)
- revizuirea politicilor de recrutare și selectare a resursei umane
- creșterea atractivității locului de muncă prin politici alternative de motivare a resursei umane
- îmbunătățirea comunicării intra-organizaționale

OBIECTIV STRATEGIC 3

Dezvoltarea serviciilor de bibliotecă în concordanță cu nevoile comunității

OBIECTIV SPECIFIC:

3.1. Furnizarea de servicii corespunzătoare nevoilor utilizatorilor bibliotecii

Măsuri:

- studii de marketing pentru identificarea satisfacției utilizatorilor actuali ai bibliotecii
- creșterea calității serviciilor furnizate utilizatorilor bibliotecii

OBIECTIV SPECIFIC:

3.2. Dezvoltarea de servicii în concordanță cu nevoile noilor grupuri țintă identificate

Măsuri:

- studii de marketing pentru identificarea unor noi grupuri țintă de beneficiari ai serviciilor de bibliotecă și a nevoilor acestora
- furnizarea de servicii corespunzătoare nevoilor identificate ale utilizatorilor potențiali ai bibliotecii
- furnizarea de servicii în concordanță cu prioritățile din strategiile de dezvoltare ale municipiului Cluj-Napoca, ale județului Cluj, ale Regiunii de Dezvoltare de Nord-Vest și ale grupurilor de acțiune locală
- furnizarea de servicii în vederea promovării și păstrării identității locale

OBIECTIV SPECIFIC:

3.3. Creșterea gradului de incluziune socială în comunitățile județului Cluj

Măsuri:

- furnizarea de servicii pentru categoriile defavorizate din comunitățile clujene: analfabeții funcționali, persoane de vârsta a 3-a și a 4-a, persoane cu dizabilități, persoane aparținând minorităților etnice, familii monoparentale, persoane cu nevoi speciale, persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, femei victime ale abuzurilor, copii și tineri cu probleme de învățare și adaptare, persoane expuse riscului sărăciei etc.
- creșterea gradului de facilitator comunitar al bibliotecii, prin promovarea implicării civice locale în identificarea și soluționarea problemelor specifice: sociale, economice, de mediu

OBIECTIV STRATEGIC 4

Crearea unei rețele de parteneri capabile să susțină sistemul de biblioteci publice din județul Cluj

OBIECTIV SPECIFIC:

4.1. Inițierea și dezvoltarea parteneriatelor intra- și inter-sectoriale locale și regionale

Măsuri:

- inițierea și dezvoltarea parteneriatelor intra-sectoriale la nivel local și regional
- inițierea și dezvoltarea parteneriatelor inter-sectoriale cu autoritățile administrative, instituțiile publice și private (societatea civilă, mediul academic, mediul de afaceri) la

nivel local, județean și regional, în domeniile: cercetare-dezvoltare; economic - întreprinderi culturale și creative (ICC), economie rurală (meșteșuguri, plăți APIA), turism (cultural); identitate culturală; bună guvernare și e-guvernare

OBIECTIV SPECIFIC:

4.2. Participarea în structurile asociative, în parteneriatele sectoriale strategice la nivel național și internațional

Măsuri:

- implicarea în dezvoltarea organizației profesionale naționale (Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România)
- cooperarea în cadrul rețelelor profesionale internaționale
- participarea în proiecte de cooperare internațională și de dezvoltare locală

OBIECTIV STRATEGIC 5

Creșterea vizibilității sociale a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

OBIECTIV SPECIFIC:

5.1. Creșterea capacității de influențare a politicilor publice

Măsuri:

- crearea de grupuri de acțiune în vederea susținerii sistemului de biblioteci publice din județul Cluj (ex.: asociații de prieteni ai bibliotecii în întreg sistemul de biblioteci publice din județul Cluj)
- advocacy pentru susținerea sistemului de biblioteci publice din județul Cluj (ex.: campanii media, discursuri publice ale unor personalități, articole în presă, emisiuni etc.)
- lobby pentru modificarea legislației referitoare la bibliotecile publice în favoarea acestora (ex.: statutul bibliotecarului, evaluarea personalului din sistem, inclusiv a bibliotecarilor din bibliotecile comunale, creșteri salariale și alte beneficii, schimbarea statutului juridic al bibliotecilor publice comunale, norme minime pentru susținerea finanțării bibliotecilor publice prin stabilirea unui procent din bugetul comunităților etc.)

OBIECTIV SPECIFIC:

5.2. Identitate vizuală care să ilustreze caracteristicile sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

Măsuri:

- crearea unei identități vizuale corespunzătoare caracteristicilor sistemului de biblioteci publice din județul Cluj
- promovarea identității vizuale și a performanțelor sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

În procesul de planificare strategică s-a elaborat un *portofoliu de proiecte* care să conducă la îndeplinirea obiectivelor menționate în acest capitol (Anexa 1).

6. Aranjamente instituționale pentru implementarea strategiei sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

Măsura în care se va asigura caracterul participativ al procesului, crearea sentimentului de apartenență la sistem și împărtășirea valorilor exprimate în viziunea strategiei vor determina gradul de implicare a bibliotecarilor și partenerilor în implementarea strategiei de dezvoltare a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj.

În cadrul atelierului de lucru desfășurat la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj în perioada 19-20 august 2014 a fost comunicată alegerea opțiunii de implementare a strategiei de dezvoltare a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj prin consorțiu comunitar, această modalitate de implementare fiind considerată ca fiind cea mai potrivită să reprezinte pe termen lung interesele sistemului. Consorțiul comunitar asigură dezvoltarea unor relații partenariale ce generează beneficii pentru părțile implicate și soluții optime adoptate prin consens în vederea rezolvării problemelor cu care se confruntă comunitatea.

Procesul de implementare a strategiei de dezvoltare a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj va include:

- prioritizarea proiectelor propuse pentru realizare prin portofoliu de către partenerii din sistem, respectiv susținerea proiectelor în funcție de importanța acestora raportată la obiectivele stabilite și la oportunitățile de finanțare identificate;
- asigurarea desfășurării proiectelor potrivit planificării, bibliotecarii cu funcții metodice din cadrul Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj urmând să fie asistați de membrii echipei care a contribuit la realizarea strategiei;
- dezvoltarea capacității instituționale în interiorul sistemului, un rol important în acest sens revenind Centrului de Formare Profesională din cadrul Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj, deschis în anul 2014, ce va dezvolta programe de instruire pentru bibliotecarii din județ, atât cu resursele proprii, cât și în colaborare cu diverși parteneri;
- monitorizarea rezultatelor obținute și a realizării indicatorilor propuși, inclusiv a celor calitativi, pentru aceasta fiind numită o echipă de monitorizare și organizate întâlniri anuale ale principalilor factori interesați, în vederea stabilirii stadiului de evoluție a sistemului, evaluării rezultatelor obținute și revizuirii obiectivelor strategice în caz de necesitate; în urma analizei, se poate renunța la proiectele cu rezultate slabe, la revizuirea indicatorilor de performanță planificați și la adaptarea direcțiilor strategiei în funcție de resursele existente și de contextul economic și social, fără însă a se face vreo distanțare de viziunea și misiunea sistemului de biblioteci publice din județul Cluj.

Implementarea cu succes a strategiei presupune atât resurse corespunzătoare, cât și împărtășirea viziunii, misiunii, a obiectivelor strategice și specifice și a măsurilor aferente de către toți cei implicați în proces. O asemenea performanță va fi atinsă în timp, după ce exemplele de bune practici și comunicarea adecvată vor crește gradul de apartenență la sistem. Un rol important în acest sens îl va juca portalul bibliotecilor publice din județul Cluj, ce va putea fi

accesat de pe pagina web a Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj, portal ce va permite exprimarea particularităților locale dar și a valorilor comune ale sistemului. De asemenea, strategia de dezvoltare a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj va fi supusă aprobării consiliilor locale, în vederea creșterii gradului de implicare a comunităților în procesul de implementare a acesteia.

7. Monitorizarea și evaluarea implementării strategiei sistemului de biblioteci publice din județul Cluj

Pentru a urmări eficiența obiectivelor stabilite în cadrul strategiei de dezvoltare a bibliotecilor publice din județul Cluj este nevoie de o monitorizare permanentă și de evaluarea periodică a activităților derulate, acestea urmând a fi realizate de o echipă de specialiști.

Evaluarea strategiei se va face prin intermediul indicatorilor stabiliți, pe baza Portofoliului de proiecte, iar monitorizarea se va realiza prin întocmirea rapoartelor anuale.

Acești indicatori au fost identificați pe baza datelor colectate și prelucrate intern în cadrul sistemului de biblioteci publice din județul Cluj.

INDICATORI DE EVALUARE ȘI MONITORIZARE

Indicatori de performanță	Valoarea actuală-sistemul de biblioteci din județul Cluj (2013)	Valoarea actuală - Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj (2013)	Ținta sistemului de biblioteci din județul Cluj
Indicatori de intrare			
Resurse materiale			
Documente achiziționate la 1.000 locuitori	24,33 documente	29,48 documente	50 documente*
Resurse umane			
Personal de specialitate la 1.000 de locuitori	0,22 angajați	0,1 angajați	0,4 angajați (pentru biblioteci comunale, orășenești, municipale) ** 0.14 - 0.2 angajați (pentru Biblioteca Județeană) **
Costuri			
Cheltuieli curente din finanțare bugetară per capita	8,92 lei	11,89 lei	20 lei

Cheltuieli pentru achiziții de documente din finanțare bugetară per capita	0,26 lei	0,36 lei	1 leu
Indicatori de ieșire			
Documente difuzate per utilizator activ	14,08 documente	15,81 documente	20 documente
Servicii culturale	0,014 servicii	0,04 servicii	
Indicatori de rezultat			
Utilizatori înscriși ca % din populație	11,32 %	11,08 %	13 %
Media frecvenței zilnice	2508 vizite/zi	1460 vizite/zi	3000 vizite/zi
Indicatori de impact			
Gradul de utilizare a serviciilor bibliotecii	11,36 vizite/an	22,4 vizite/an	24 vizite/an
Gradul de satisfacție a utilizatorilor față de serviciile primite	-	între 7,5-10.00 punctaj în cadrul sondajelor	punctaj între 9-10

* Ținta este stabilită în conformitate cu Legea Nr. 334 din 31 mai 2002 *** Republicată, Articolul 40 (12) (un post la 2.500 locuitori pentru biblioteci comunale, orașenești, municipale) (un post personal de specialitate la 5.000 - 7.000 de locuitori ai județului pentru biblioteca județeană).

** Ținta este stabilită în conformitate cu Legea Nr. 334 din 31 mai 2002 *** Republicată Anexa 1.

Rapoartele de monitorizare vor cuprinde:

- stadiul de realizare a acțiunilor programate;
- problemele întâmpinate;
- după caz, revizuirea acțiunilor;
- perioada estimată pentru realizarea acțiunilor revizuite.

Se recomandă organizarea unei ședințe anuale cu participarea personalului implicat, partenerilor și reprezentanților comunității de utilizatori.

În funcție de rezultatele evaluării și monitorizării, strategia poate fi revizuită și ajustată noilor realități.

8. Concluzii ale procesului participativ de planificare

În cadrul procesului de elaborare a strategiei de dezvoltare a sistemului de biblioteci publice din județul Cluj, am organizat două focus-grupuri și un atelier de lucru pentru a afla opinia membrilor comunității despre imaginea bibliotecii publice în general și a bibliotecilor clujene în special, despre rolul acestui tip de instituție în procesul educațional și despre posibilele direcții de dezvoltare a serviciilor de bibliotecă în conformitate cu nevoile comunității.

Prezentăm, mai jos, câteva considerații ale participanților la focus-grupuri:

1. Cum vedeți imaginea bibliotecilor publice în comunitatea de astăzi?

Bibliotecile fac totul ca să-i determine pe oameni [...] ca să citească.

Consider că bibliotecile își fac datoria, atrag cititori dar cred că, dacă am diversifica puțin strategiile, ar fi activizatoare și ar implica și mai mult tineretul.

Imaginea bibliotecii, după părerea mea, nu este mult diferită, în momentul de față, față de cea de acum câteva decenii, dar putem vorbi de două imagini: o imagine a bibliotecii pentru cei care sunt interesați de carte și una pentru cei care nu sunt.

Există grupuri/categorii care nu cunosc nici potențialul bibliotecilor, dar nici ceea ce ar putea să le ceară acestora. Puține dintre biblioteci și-au făcut o campanie de imagine destul de amplă pentru a modifica asta, pentru a clarifica imaginea.

Bibliotecile publice au și astăzi o foarte bună imagine. Deși multe biblioteci comunale au cunoscut un regres după '89 [...], marile biblioteci publice au rămas centre spirituale pentru comunitățile cărora le sunt dedicate. În ciuda greutăților de tot felul, au învățat să apeleze la mijloace noi pentru a ține pasul cu vremea și pentru a-și menține oferta culturală la un nivel înalt.

Biblioteca poate să ofere servicii și la alt palier decât cel al lecturii de carte și cred că trebuie să avem foarte bine în vedere o deschidere în direcții convergente, culturale a bibliotecii.

[Bibliotecile publice sunt] instituții active cu o imagine foarte bună și care se remarcă, practic, prin diversitatea de servicii oferite publicului și prin oferta care se adresează [...] unei nevoi de formare continuă.

În general, cred că, în zonele rurale sunt probleme destul de mari pentru că oamenii nu sunt formați, bibliotecarii nu cred că sunt formați în așa fel încât să atragă, să știe să-și atragă, să aducă tinerii către bibliotecă...

Poate că există încă acest stereotip că biblioteca publică este un spațiu exclusiv cultural în care există multe etajere cu un strat gros de praf [...]. Cred că ce e important este să modificăm puțin acest stereotip și să vedem biblioteca și ca un spațiu identitar, ca un spațiu de socializare, ca un spațiu adresat comunității [...].

Biblioteca trebuie să devină, să treacă la următorul nivel cerut de societatea contemporană, acela de a informa, nu doar acela de a oferi o carte [...]

Ce am putut să remarc, cel puțin la nivelul Clujului, e că există un fenomen foarte interesant, anume acela de complementaritate a colecțiilor și de complementaritate a serviciilor la care poți să ai acces în diversele biblioteci. Lucrul ăsta mi se pare fundamental [...]. Acuma, unde mi se pare că suferă lucrurile, cred că suferă și asta ar spori oarecum rostul social și cultural al bibliotecilor, suferă la nivelul interconectivității [precum și - n.n.] la nivelul digitizării informației

2. Vă rog să vă referiți, concret, la imaginea Bibliotecii Județene „Octavian Goga” în comunitatea clujeană.

Biblioteca „Goga”, după părerea mea, este cea mai dinamică bibliotecă din Cluj. [...] Trebuie să continue pe acest trend.

Ce este important și s-a înțeles din start la Biblioteca „Goga”, după părerea mea, este că trebuie să vină biblioteca înspre comunitate și [...] să-și facă vizibilă prezența în viața socială, nu numai în viața culturală.

Biblioteca Județeană clujeană și-a perfecționat atât de uimitor capacitatea de a intermedia în relația scriitor-carte-cititor, încât devine tot mai mult un partener de neocolit.

Biblioteca Județeană e un reper nu doar ca resursă bibliografică, dar și ca eficiență a serviciilor și - mai nou - devine un reper topografic al orașului.

3. Care credeți că este rolul bibliotecii în sprijinirea educației - fie că e vorba de educația instituțională, la toate nivelele, fie că e vorba de educația autodidactă?

Biblioteca a fost, este și va fi coloana vertebrală a educației. Nu poate exista educație serioasă fără informație pusă la dispoziție.

Statura unui intelectual se măsoară dintotdeauna după biblioteca pe care o are în spate, pe care își întemeiază situațiile față în față cu lumea.

Eu cred că principalul atu al unei biblioteci publice este acela că oferă un spațiu alternativ de formare.

4. Ce credeți, cum vedeți, cât de bine vi se pare dotată [din punct de vedere tehnologic și din punctul de vedere al fondului de documente] Biblioteca „Goga” și bibliotecile publice din județul Cluj? Dar din punctul de vedere al resurselor umane? Cât de bine vi se par pregătiți bibliotecarii?

Personalul este foarte bine pregătit la „Goga”. [...] Problema mare cred că, într-adevăr, este la bibliotecile comunale [...].

E impresionantă competența bibliotecarilor și voința lor de perfecționare, de implicare în viața culturală a Clujului.

Personalul din bibliotecă trebuie să fie foarte bine pregătit: ca pedagog, informatician, organizator de evenimente, să faciliteze accesul la informație; până la urmă, trebuie să fie și un manager foarte bun.

5. Ce credeți că ar trebui să știe un bibliotecar de astăzi legat de profesia lui?

Ca întotdeauna, bibliotecarul trebuie să cunoască așteptările cititorilor reali și potențiali, dar mai trebuie și să vină în întâmpinarea unor nevoi latente, să stârneasce dorința de îmbunătățire, de înprospătare, de lărgire a orizontului.

Să iubească cărțile. Să fie la curent cu piața de carte, cu profilul editurilor, cu aparițiile noi, cu interesele și așteptările anumitor grupe de cititori. Să știe să exploateze facilitățile calculatorului, ale Internetului. Să provoace lecturi, nu doar să reacționeze la cereri. Să fie creativ, să știe cum să atragă fonduri, să implice parteneri și să creeze evenimente. Să fie dornic să învețe lucruri noi.

6. În contextul depunerii candidaturii municipiului Cluj-Napoca la titlul de Capitală Culturală Europeană, ce direcții credeți, considerați că, Biblioteca „Goga” trebuie să adopte?

Cred că Biblioteca se află deja cu un pas înainte. Ea e dispeceratul legăturilor internaționale, pentru ea Europa înseamnă de mult acasă. „Cărțile de identitate” ale culturii europene sunt de mult găzduite în Biblioteca Județeană. Ea reprezintă județul, România și

Europa cu același aplomb și cu egală competență. Informațiile de care dispune, pe care le gestionează profesionist sunt/pot fi excelente instrumente de descris și asumat condiția de „capitală culturală europeană”.

Trebuie să-și asume un rol de receptacol [sic!] adică să-și pună sursele la dispoziția specialiștilor locali, a unor ONG-uri, a unor agenți culturali locali ca să fie mai precis, cărora să le ofere spațiul pentru a-și fructifica inițiativele. Poate fi, până la un punct, și promotor pe cont propriu al inițiativelor dar, eu așa văd, mai curând, biblioteca, oferind baza materială pentru valorificarea unor inițiative a unor indivizi sau ONG-uri.

Biblioteca „Goga” alături de TIMAF, alături de TIFF sunt, poate, cele mai viabile proiecte actuale pe care Clujul le poate impune pentru o capitală culturală europeană.

Biblioteca deja face parte din viața culturală a Clujului. Este un centru de evenimente culturale, centru educațional și cultural. Mi-ar plăcea să facă parte de viața cotidiană a orașului, să intru la bibliotecă la o cafea, să am întâlniri în bibliotecă, dar, mai mult decât atât, eu aștept să văd biblioteca în stradă. Să văd oamenii citind în parc și pe mijloacele publice [de transport], ...să fiu îndrumat de bibliotecar [în legătura cu] povestea pe care să o citesc pentru copiii mei...

8. Cum considerați că ar putea comunitatea să sprijine biblioteca? Ce credeți că ați putea face personal în acest sens? Exemplificați!

Vorbind din punct de vedere al clujeanului, al persoanei private, cred că fiecare clujean ar trebui să ajute biblioteca făcând ceea ce, de altfel, foarte mulți dintre noi o fac, donând cărți, lucrări... Cred că inclusiv o campanie de strângere publică de fonduri nu ar fi lipsită de un anumit succes, pesemne nu foarte mare dar semnificativ. Voluntariatul ar fi o idee bună în ceea ce privește munca și cred că am ajuta biblioteca...

Dacă sunt sensibilizați permanent și asiduu în legătură cu serviciile imense pe care Biblioteca le oferă și le poate oferi, membrii comunității vor veni ei înșiși cu soluții de sprijin, după principiul reciprocității.

Comunitatea o poate sprijini oferindu-i agenți culturali care să-i promoveze inițiative, poate să-i furnizeze consumatori de cultură cărora biblioteca să li se adreseze.

Practic, toți ar putea să contribuie, dacă ar conștientiza importanța bibliotecii.

Până acum 70 de ani, instituțiile de cultură erau fondate și susținute prin mecenat. Ar trebui să ajungem încă o dată la acel nivel de civism, să putem să susținem instituțiile noastre culturale. Bibliotecile publice trebuie să facă parte din comunitate și să fie susținute de comunitate.

Intervențiile participanților la focus-grupuri ne permit să avansăm câteva concluzii:

Deși evident și remarcat, cel puțin la nivelul Bibliotecii Județene „Octavian Goga”, procesul de transformare al bibliotecilor publice din județul Cluj în sensul diversificării serviciilor pentru public și al rolului complex asumat în comunități nu este perceput la dimensiunea reală. Stereotipurile de percepție au în vedere mai cu seamă bibliotecile din mediul rural și bibliotecarii care le deserveșc. Felul în care Programul Biblionet a marcat progresul bibliotecilor din mediul rural trebuie în continuare promovat, mediatizat și susținut.

Bibliotecile publice din județul Cluj trebuie să investească mai mult în campanii de imagine pentru a face cunoscute direcțiile lor de dezvoltare și noile tendințe asumate și să implice comunitatea în activități de advocacy pentru a spori convingerea că biblioteca publică este și trebuie să fie nu *doar un spațiu cultural* ci, mai ales, *un spațiu de socializare, un spațiu identitar*.

O altă direcție ce trebuie avută în vedere ține de adaptarea programelor de formare profesională a bibliotecarilor în sensul dezvoltării unor noi competențe: tehnologice, manageriale, de comunicare și de animație socio-culturală.

Diversificarea serviciilor pentru comunitate, alocarea de spații pentru socializare și dezbateri, susținerea de programe de formare trebuie să devină demersuri obligatorii, în efortul conjugat al bibliotecilor din județul Cluj, în vederea implementării conceptului „biblioteca, al treilea spațiu”.